

На поклін до Нобельського Євангелія

У 2020 році святкуватимемо 500-річчя найдавнішої рукописної пам'ятки нашого краю – Нобельського Євангелія. Три роки тому унікальне свідчення про цю святиню віднайшла невтомний краєзнавець, вчителька Мутвицької ЗОШ Валентина Миколаївна Тумаш. Пошукові джерела свідчили, що рукописна пам'ятка зберігається у Вільнюській бібліотеці Академії наук ім. Врублевських. Незабаром тісний зв'язок зі співробітниками бібліотеки налагодив Павло Дубінець. Відтак інформаційний простір облетіли світлини із зображенням Нобельського Євангелія. А отець Павло поставив собі за мету неодмінно побувати у Вільнюсі, доторкнутись до святині його предків-ноблян. Напередодні Новоріччя, разом з нашим земляком, краєзнавцем Сергієм Чекуном, вони вирушили до Литви.

Про існування Нобельського Євангелія, старшого від Пересопницького на 41 рік, Павло Дубінець вперше дізнався ще в 90-их роках минулого двадцятого століття. Та це були лиш інформаційні крихти. Справжня ж краєзнавча робота довкола цієї історичної рукописної пам'ятки почалась три роки тому, коли Валентина Тумаш віднайшла слід Євангелія на теренах Литви.

– Завдяки листуванню зі співробітниками Вільнюської бібліотеки я дізнався, що на Нобельське Євангеліє було накладено закляття, в якому говорилось, що буде проклятий всякий, хто забере книжку з Миколаївської церкви Нобля в цьому віці і віці майбутньому. А забрали святиню з Нобля у 1865 році - була географічна експедиція. На той час саме закрили останню церкву у містечку, їх, як відомо, там було п'ять. Тож, після цих відомостей, я вирішив будь-що віднайти можливість, щоб доторкнутись до святині, прикластись до неї устами від імені всіх своїх предків-земляків-ноблян. Бо

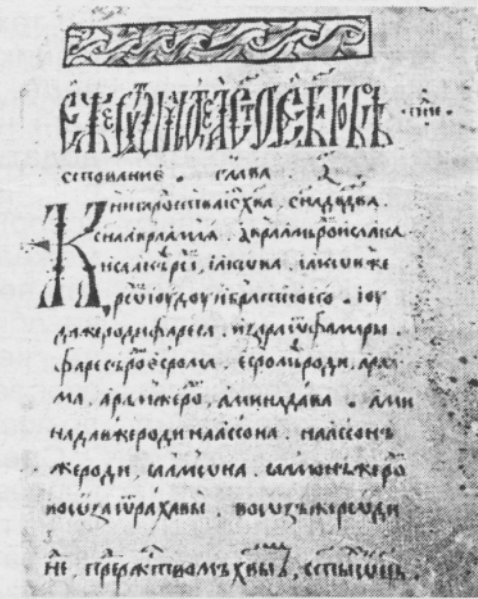
ім. Врублевських. До зустрічі з нами тут почали готуватись ще з 2014 року. Як тільки дізнались, що українці зацікавились Нобельським Євангелієм, пам'ятку відразу віддали на реставрацію. Тож, з червня по вересень книга проходила певне оновлення. І зараз вона повністю підготовлена до сканування, до перевидання. За весь період зберігання Євангелія в бібліотеці, цим древнім рукописом цікавились не так і багато людей. Ми зареєстровані під номером 17.

– Які відчуття вас полонили, коли взяли в руки святиню?

– Хвилювання. Воно було настільки сильне, що словами не передати. Першим торкнутися книги честь випала Сергію. Допоки я вправлявся із заповненням необхідних паперів, Сергій дістав Євангеліє зі скриньки, в якій воно зберігається. Книга не надто велика за форматом, 20 на 15, сім сантиметрів товщиною, 351 писаний аркуш давнього паперу. То була унікальна мить мого життя. Цілий день, завдяки співробітникам бібліотеки Єріці

трібно буде, щоб видати потім рукопис в Україні. Будемо працювати, думати, як зібрати кошти. Литва готова нам іти на зустріч, дали нам всі необхідні контакти для цієї справи, вони готові до співробітництва на всіх рівнях.

Хочу додати, що ця поїздка була успішною не лише в плані пам'ятного рукопису. В бібліотеці я попрацював з картками Язепа Дроздовича, білоруського художника, етнографа,

неї устами від імені всіх своїх предків, земляків-ноблян. Бо дивні речі творились в церкві рідного Нобля з того часу, як забрали з нього рукописне Євангеліє, датоване 1520 роком. Храм тричі горів, обривалось і падало в ньому панікадило. Я вирішив: маю вирушити до Вільнюса на цю Прощу, - каже Павло Дубінець. – Відрадно, що таким самим бажанням був окрилений ще один наш краєзнавець, православний вірянин Сергій Чекун. Сергій родом з Іванчиць, живе і працює в Рівному. Дуже цікавиться історією рідного краю, й не лише історією, а й його сьогоденням, бо ж навіть постійно передплачує і читає газету «Полісся». Він взяв на себе всі організаційні питання поїздки. Рушаючи в дорогу 19 грудня, на Миколая, після служби в храмі, я раптом зрозумів, що все, що відбувається – все з промислу Божого. Бо ж Євангелія переписувалось саме для Миколаївської церкви дияконом Савастіаном Авраамовичем. І на зустріч з ним я рушаю саме в такий день. Вільнюс зустрів нас дуже привітно. Взагалі, мене литовська столиця вразила, підкупила своєю толерантністю і щирістю. Надзвичайно гостинно нас прийняла бібліотека Академії наук

співробітникам бібліотеки Єріці та Юраїті, я мав змогу вивчати Нобельську святиню. Востаннє нею цікавились у бібліотеці в липні цього року: науковець, який вивчає водяні знаки. З істориків, яких я знаю і хто працював з книгою, Юрій Лобінцев із Білорусі – у 1986 році.

Згодом у соцмережах, ділячись з користувачами своїми враженнями, Павло Євгенович напише: «Важливі миті. Доторкуюсь до історії, хто знає, може мої предки із тих сивих давніх віків так само читали це святе письмо? На душі привітно і мило – збулася давня мрія: я від усіх земляків-ноблян устами приторкнувся святині, котра сповіщує для нас про життя і вчення Христа».

– Чи ж вважаєте свою місію краєзнавця, священника, стосовно цієї пам'ятки, виконаною?

– Звісно, що ні. Одна мрія збулася: я побачив Євангеліє, доторкнувся до нього, причастився душею, подякував Богу за це. Тепер мрію про те, щоб до 500-річчя Нобельського Євангелія повернути у рідний Нобель хоча б його репринтне видання. Аби просканувати сторінки старовинної книги, потрібно трохи більше вісімсот євро. Ще стільки коштів по-

який у 1926 році працював в Серниках та Морочному по збору лінгвістичного матеріалу. Це досить цікавий матеріал. Вільнюс вразив мене своєю пошаною до України. В центрі старого міста побачили пам'ятник Тарасу Шевченку. Далі, за метрів 50 від нього, – українська алея. Це було надзвичайно приємно. На одному з будинків побачили меморіальну дошку, на якій українською мовою написано, що в цьому домі проживав великий український письменник Тарас Шевченко. У Вільнюсі є навіть станція Тараса Шевченка. В аеропорту нас зустрічав надпис рідною солов'їною: «Ласкаво просимо в Литву.» Взагалі, литовці дуже цікавляться станом справ, подіями в Україні. Й надзвичайно підкупляє те, що все це вони роблять дуже щиро.

Мене ж підкупила щирість помислів і прагнень Павла Євгеновича, Сергія Чекуна, Валентини Тумаш. Справа честі кожного з нас – підтримати наших краєзнавців у їх прагненні не дати згаснути пам'яті. Нобельське Євангеліє має бути перевиданим. Маємо шанувати свою святиню. Нащадки мають знати, що вона у нас є.

Галина ГАВРИЛОВИЧ